

Zbiorowe stosunki pracy w Polsce. Tło historyczne, ewolucja instytucjonalna i trendy badawcze.

Celem studium jest omówienie wzajemnych uwarunkowań pomiędzy ewolucją zbiorowych stosunków pracy w Polsce, a badaniami nad tym zagadnieniem w kontekście historycznym. Autorzy pracy stawiają dwa podstawowe pytania. Po pierwsze, jak przebiegał rozwój zbiorowych stosunków pracy w Polsce w okresie po ich restrukturyzacji w przyjętym modelu kapitalizmu i jakie były strategie działań i sporów głównych aktorów tego modelu? Po drugie, jakie przyjęto podejścia badawcze i metodologię analiz tej ewolucji? Rozważania zawarte w artykule opierają się na literaturze akademickiej, danych dotyczących aktorów dialogu społecznego i systemu rokowań, przebiegu procesów negocjacji oraz wywiadach ekspertów z przedstawicielami pierwszej generacji badaczy zbiorowych stosunków pracy w Polsce. Rezultaty przeprowadzonych analiz ujawniają, że rozwój systemu zbiorowych stosunków pracy i towarzyszące mu badania naukowe w tym zakresie można podzielić na trzy fazy: pierwszą, przed 1989 rokiem, charakteryzującą się brakiem autonomicznych ciał reprezentacji pracowników i pracodawców oraz bardzo ograniczonym zainteresowaniem teoretyków tym tematem; drugą, wczesnego rozwoju po 1989 roku, którego cechą dominującą były debaty na temat integrującej roli stosunków zawodowych jako mechanizmu utrzymywania pokoju społecznego w okresie głębokich zmian ekonomicznych i politycznych (1989-2004); trzecią, po wstąpieniu Polski do UE, co spowodowało konsolidację systemu zbiorowych systemów pracy przy równoczesnych tendencjach słabnięcia pozycji związków zawodowych i organizacji pracodawców wobec wzmacniającej się roli państwa i wzmagających się tendencji etatystycznych. Artykuł stanowi głos w dyskusji na temat relacji pomiędzy aktualnymi modelami kapitalizmu w krajach Europy Środkowej i Wschodniej oraz ewolucji systemów stosunków zawodowych w tym regionie. Krytycznie analizuje stan badań nad tym zagadnieniem w Polsce, podkreślając wagę czynników polityczno-ekonomicznych oraz ideologii „pokoju społecznego” i ich wpływu na kształt stosunków zawodowych w tym kraju oraz debaty publicznej w tym zakresie.